

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
**Public Participation in Community Development of I-SAN
Subdistrict, Muang District, Buriram Province**

ปณณทัต บณขุนทด¹,
ริร์ พิมมานุรักษ์², ธนัชร หาได้³ และ สันติ คู่กระสังข์⁴
คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น^{1,2}
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด^{3,4}

**Punnathut Bonkhunthod¹,
Rin Phimmanurug², Tanatporn Hadai³ and Santi Kookrasang⁴**
Faculty of Nursing Western University, Buriram Campus, Thailand^{1,2}
KamphaengPhet Rajabhat University Maesot, Thailand^{3,4}
Corresponding Author, Email : iampun1976@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง 377 คน โดยการคำนวณจากตารางสำเร็จรูปเครจีซี และมอร์แกน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way-ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้น และใช้ LSD

* วันที่รับบทความ: 22 ตุลาคม 2561; วันที่แก้ไขบทความ 12 มีนาคม 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 31 มีนาคม 2562
Received: October 22, 2018; Accepted: March 12, 2019; March 31, 2019

(Least significant difference test) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ข้อเสนอแนะคือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน

Abstract

The purpose of this study are; First, it aimed to examine the level of public participation in community development of I-SAN subdistrict, muang district, Buriram Province. Also, this study attempt to compare the level of the public participation in community development as classified by the sample's gender, age, education level, and occupation. The instrument used to collect the data were questionnaires asking 375 residents of I-SAN subdistrict, muang district, Buriram Province. The research sampling by Krejcie & Morgan formula. The research hypotheses were test in order to compare the differences of independent variables with more than three groups. Finally, Least Significant Difference test (LSD) was employed to test the differences between pairs if found with the pre-set significant level of .05. The results of the study revealed that the level of public participation in community development of I-SAN subdistrict, muang district, Buriram Province was found at a high level. Specifically, when considering each aspect in relation to the participation as benefits was rated at a high level, followed by the aspects rated by the samples as a high level, including the aspect of decision-making, and cooperation, respectively. These were followed by the

aspect of evaluation, which was rated at a low level by the samples. Based on the results from the tests of hypotheses, it was shown that there were statistically significant differences in the level of participation in community development of I-SAN subdistrict, muang district, Buriram Province among the samples with different gender, age, education level, and occupation at a significant level of .05. Suggestion is should formulate policies for participation in evaluation. Encourage people to follow the progress of community development. The policy of participation in the operation. In the community development, the people have the opportunity to participate.

Keyword: Participation; Community Development

บทนำ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2554 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติให้ “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม การจัดทำบริการสาธารณะ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของภาครัฐ ในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน จนถึงในระดับชาติ และรัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโดย

1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้ง การจัดทำบริการสาธารณะ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกระดับให้สามารถแสดงความคิดเห็น และเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และ 5) ส่งเสริม และให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้ง ส่งเสริมให้

ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต และเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตาม
มาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิง และชายที่ใกล้เคียงกัน (Wissanu Yokjinda, 2014
: 5)

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษย์บนโลกใบนี้ เพราะ
มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมต่างพึ่งพาอาศัยกัน และต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ต้อง
รับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึง บทบาทหน้าที่ที่ได้รับจากการยอมรับ บทบาทที่สร้างขึ้น
ด้วยตนเองเช่น การรับหน้าที่เป็นพ่อแม่ เป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน
ประชาชนในหมู่บ้าน ความสำคัญของบทบาทหน้าที่การทำงานต้องมีกฎระเบียบ และองค์การที่
มั่นคงคอยช่วยรับนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายของบ้านเมือง

ในปัจจุบันรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก
โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่
การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับ
ผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจาก
หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ที่ผ่านมามีปัญหา
ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ประชาชน
ขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่
เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนใน
ลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบ
ธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังถือได้ว่า เป็นการเริ่มต้น
ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาท้องถิ่น และชุมชนที่สำคัญอีกด้วย
(Phramaha Prakasit Sirimedho, 2013 : 10)

ชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่เกิดความ
เปลี่ยนแปลง และได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ
การเมือง เพราะตั้งอยู่ติดกับเขตชุมชนเมืองคือ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เดิมเป็นชุมชน
เกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน คนในชุมชนอยู่แบบต่างพึ่งพากันและกัน เมื่อความเจริญ
ด้านการคมนาคมหรือทางเศรษฐกิจ เช่น มีห้างสรรพสินค้า มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในชุมชน
หรือบริเวณใกล้เคียง ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง อันส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ แก่ชุมชนทั้ง
ด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพที่

เปลี่ยนแปลงไป ประชาชนบางส่วนเลิกทำการเกษตร หันมาเป็นลูกจ้างพนักงาน เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน พนักงานโรงงาน เป็นธรรมดาว่า เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม การเมือง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาขยะ และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนในด้านต่างๆ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) โดยภาพรวม และในแต่ละด้านเป็นอย่างไรบ้าง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน และพยาบาลชุมชน ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง อีกทั้ง มีผลจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดผลการพัฒนาชุมชนในด้านใดบ้าง และมีปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะใด เพื่อปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนเพื่อความ “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชาชนที่มีรายชื่อในทะเบียนสำมะโนครัวประชากรพักอาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 19,537 คน (Office of Statistics, Buriram Province, 2017 : 1)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) จากจำนวนประชาชนที่มีรายชื่อในทะเบียนสำมะโนครัวประชากร พักอาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 19,537 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากร ด้วยการคำนวณจากตารางสำเร็จรูปเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 36) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 377 คน (Kanlaya Vanichbuncha, 2009 : 5) โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุแบบหลายชั้นตอน (Multiple Random Sampling) คือ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกตามรายหมู่บ้าน และสุ่มตัวอย่างประชากรจากหมู่บ้าน ด้วยวิธีการจับฉลากได้ครบตามจำนวน ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ โดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 4 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ของมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น เลขที่ จธ. 2559/0070 โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าการศึกษารั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างว่าจะยินยอมเข้าร่วมในการทำวิจัยหรือไม่ก็ได้ การปฏิเสธไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยจะใช้รหัสเลขที่ของแบบสอบถามแทน ชื่อ-นามสกุล ของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยจะเป็นภาพรวม และนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างสามารถขอยุติการเข้าร่วมการวิจัยก่อนครบกำหนด โดยไม่มีผลกระทบอื่นๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนสถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่มและใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test)

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน	17.38	38.52	32.91	11.19	2.72	.93	มาก
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน	22.14	28.79	37.82	11.25	2.62	.95	มาก
3. มีส่วนร่วมกำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน	17.65	35.45	35.25	11.65	2.49	.89	น้อย
ภาพรวม					2.67.92 มาก		

ประชาชนมีส่วนร่วมของในการพัฒนาชุมชน อันดับแรก ในเรื่องมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน โดยมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.72$, $SD = .93$) รองลงมาเรื่องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอน

การดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.62$, $SD = .95$) และเรื่องมีส่วนร่วมกำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$, $SD = .89$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน	24.25	35.69	28.85	11.21	2.74	.93	มาก
2. มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	14.38	33.76	37.20	14.66	2.49	.89	น้อย
3. มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในชุมชน	14.39	45.86	25.06	14.69	2.61	.88	มาก
ภาพรวม					2.61.90 มาก		

ประชาชนมีส่วนร่วมของในการพัฒนาชุมชน อันดับแรก ในเรื่องมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน โดยมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.74$, $SD = .93$) รองลงมาเรื่องการมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาในชุมชนการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.61$, $SD = .88$) และเรื่องการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$, $SD = .89$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชน	21.61	41.74	26.71	9.94	2.95	.93	มาก
2. ได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	14.31	48.37	34.88	8.94	2.81	.87	มาก
ภาพรวม					2.88.90 มาก		

ประชาชนมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชนอันดับแรกในเรื่องการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.95$, $SD = .93$) รองลงมาเรื่องการได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.81$, $SD = .87$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

มีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม				$\bar{X}$	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีส่วนร่วมสังเกตการณ์การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน	12.29	36.47	28.60	22.64	2.49	.96	น้อย
2. มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน	15.11	28.99	32.21	23.69	2.46	.91	น้อย
ภาพรวม 2.47 .93 น้อย							

ประชาชนมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชนอันดับแรก ในเรื่องการมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย($\bar{x} = 2.49$, $SD = .96$)รองลงมาเรื่องการมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชนการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$, $SD = .91$)ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	SD	แปลความ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.67	.92	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.61	.90	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.88	.90	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.47	.93	น้อย
ภาพรวม 2.65.91 มาก			

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.88$, $SD = .90$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.67$, $SD = .92$) ด้าน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.61$, $SD = .90$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$, $SD = .93$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนพบว่าโดยภาพรวมระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kamol Khemnachit (2014 : 80-89) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiraphong Bamrungphan (2015 : 16-22) พบว่าผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somkid Srising (2015 : 57-63) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในทุกโครงการของการพัฒนาชุมชนนั้น ประชาชนที่อยู่ในชุมชนทุกคนย่อมมีส่วนได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งโครงการทุกโครงการพัฒนานั้นย่อมส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นด้วย จึงทำให้ระดับการประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนออกมาในระดับมาก ผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนามีส่วนในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรม และมีส่วนร่วมกำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนามีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน และได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนา

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในระดับน้อย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีระดับอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน และยังไม่ค่อยได้มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่างๆในชุมชน

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Prakasit Sirimedho (2013 : 56) พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานแต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ Pannilai Nitirochana (2014 : 45) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมในทุกด้านไม่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทในสังคม ในหลายๆ เรื่องเสมอภาคกับผู้ชายทำให้ผู้หญิงมีสิทธิ์ มีเสียงในการแสดงออก ในการมีส่วนร่วมมากขึ้นจากในอดีตที่ผ่านมา

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thitima Udomsri (2012 : 220-238) พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Orathai Pratad (2015 : 23) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจกล่าวได้ว่าประชาชนที่มีอายุน้อยอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ยังมองไม่ออกว่าการมีส่วนร่วมสำคัญเพียงใด ซึ่งต่างจากประชาชนที่มีอายุมากกว่าที่มีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน มองภาพได้กว้างกว่าและเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วม ประชาชนที่มีอายุต่างกันจึงมีระดับการมีส่วนร่วมต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pannilai Nitirochana (2014 : 16) พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยรวมรายด้านแตกต่างกันและงานวิจัยของ Nuchsa Punrak (2012 : 12) พบว่าระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจกล่าวได้ว่าประชาชนที่ได้รับการศึกษามากกว่า ย่อมเข้าใจเรื่องของการมีส่วนร่วมได้มาก เนื่องจากในทุกกระบวนการของการศึกษานั้นต้องเกิดการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จึงทำให้ผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่า สามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Orathai Pratad (2015 : 5) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ Nuchsa Punrak (2012 : 6) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ Pannilai Nitirochana (2014 : 10) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยรวมรายด้านแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจกล่าวได้ว่าประชาชนที่ต่างอาชีพกัน ย่อมมีมุมมองและประสบการณ์ที่เกิดจากความเคยชินในการประกอบอาชีพของตนจึงอาจทำให้เกิดความแตกต่างเรื่องความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน
2. ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วม

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. มอบหมายให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ และตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน เพื่อควบคุมและติดตามการทำงานพัฒนาให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด
2. จัดให้มีโครงการพัฒนาชุมชนที่ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสออกมาร่วมกันดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ให้ครบทุกชุมชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาภาพรวมของการมีส่วนร่วมในทั้งอำเภอและจังหวัด

องค์ความรู้ใหม่

1. ได้องค์ความรู้เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ได้ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. ผลการวิจัยสามารถสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของชุมชนอื่นๆ ได้

References

- Jiraphong Bamrungphan, Suntorn Poonead and Somkid Rattanaphan. (2015). Developing Participation of community Leaders in Making Subdistrict Development Plan of Ipan Subdistrict Phrasaeng District in Suratthaniprovence. *Suratthani Rajabhat Journal*, 2(2), 115-132.
- Kamol Khemnachit. (2014). Factors Affecting Participation of Resident in the Area of Subdistrict Administrative Organizations in Petchaboon Province. *Journal of Thonburi University*, 8(17), 80-89.

- Kanlaya Vanichbuncha. (2009). *SPSS for Windows*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3).
- Nuchsara Punrak. (2012). *Participations of People in a Community Development: a case Study of Klong-Chuk-Kra-Choe Subdistrict, Muang District, Chachoengsao Province*. The Requirement for the Degree of Master of Political Science and Law. Graduate School : Burapha University.
- Office of Statistics, Buriram Province. (2017). *Work Statistics*. Administrative Office: Buriramprovince.
- Orathai Pratad. (2015). *Participation of Citizens in Community Development in Fort Mahakan, Rattanakosin Island, Thailand*. The Requirements for the Degree of Master of Political Science (Public Affairs) Executive Program in Public Affairs Faculty of Political Science Thammasat University.
- Pannilai Nitirochana. (2014). *People Participation in Community Development of Bangkok Metropolitan : Case Study ; Wangthonglang District's Self-Reliance Community Plan*. The Requirement For the Degree of Master of Arts (Law and Management) Nationnal Institute of Development Administration.
- Phramaha Prakasit sirimedho. (2013). *Participation of People in Community Development of Sufficiency Economy Village of Ban Khlong Mai Community, Sampran District, Nakhonpathom Province*. The Requirement for the Degree of Master of Arts. Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Somkid Srising. (2015). Factors Promoting Public Pacticipation in Activities Develppment of Phitsanulok Municipality, Phitsanulok Provincenes. *Journal of Nakhonratchasima College*, 9(2), 57-63.
- Thitima Udomsri. (2012). People's Participation in Local Administration: Case Study of Tambon Naikhleng Bangplakot Administration Organization, Phrasamut Chedi, Samutprakarn. *Veridian e-Journal, Su*, 5(3), 220-238.
- Wissanu Yokjinda. (2014). *Public Participation in Community Development of Thung Krang Village, Tambon Thap Sai, Amphoe Pong Nam Ron, Chanthaburi Province*. The Requirement for The Degree of Master of Public and Private Management Graduate School : Burapha University.